

Jak se dělá exegeze

- Text
- Kontext (historický, literární)
- Struktura
- Klíčová slova
- Souvislosti s jinými texty (SZ, evangelia...)
- Výklad po verších
- Závěr a aktualizace (hermeneutika)

Text (1K 2,1-5)

Ani já, bratří, když jsem přišel k vám, nepřišel jsem vám hlásat Boží tajemství nadnesenými slovy nebo moudrostí. (Když jsem k vám tedy, bratři, přišel, nepřišel jsem vám zvěstovat Boží svědectví se vznešeností řeči nebo moudrosti.)

Rozhodl jsem se totiž, že mezi vámi nebudu znát nic než Ježíše Krista, a to Krista ukřižovaného. (Rozhodl jsem se totiž neznat mezi vámi nic než Ježíše Krista, a to toho ukřižovaného.)

Přišel jsem k vám sláb, s velkou bází a chvěním; (A byl jsem u vás ve slabosti a v bázi a ve mnohém rozechvění.)

má řeč a mé kázání se neopíraly o vmlouvavá slova lidské moudrosti, ale prokazovaly se Duchem a mocí, (A má řeč a mé kázání nebylo v přesvědčivých řečech lidské moudrosti, ale v dokázání Ducha a moci,)

aby se tak vaše víra nezakládala na moudrosti lidské, ale na moci Boží. (aby vaše víra nespočívala v lidské moudrosti, ale v Boží moci.)

Kontext

- Historický
- Literární (vzdálený; blízký)

Kontext

Exodus 21:17 Kdo zlořečí svému otci nebo matce, musí zemřít.

18 Když se muži dostanou do sporu a jeden druhého uhodí kamenem nebo pěstí, ale on nezemře, nýbrž je upoután na lůžko 19 a zase vstane a může vycházet o holi, bude pachatel bez viny; poskytne pouze náhradu za jeho vyřazení z práce a zajistí mu léčení. 20 Jestliže někdo uhodí svého otroka nebo otrokyni holí, takže mu zemřou pod rukou, musí být usmrcený pomstěn. 21 Jestliže však vydrží den či dva, nebude pomstěn, neboť byl jeho majetkem. 22 Když se muži budou rvát a udeří těhotnou ženu, takže potratí, ale nepříjde o život, musí pachatel zaplatit pokutu, jakou mu uloží muž té ženy; odevzdá ji prostřednictvím rozhodčích. 23 Jestliže o život přijde, dáš život za život. 24 **Oko za oko, zub za zub**, ruku za ruku, nohu za nohu, 25 spáleninu za spáleninu, modřinu za modřinu, jizvu za jizvu. 26 Když někdo udeří do oka svého otroka nebo otrokyni a vyrazí mu je, v náhradu za oko ho propustí na svobodu. 27 Jestliže vyrazí zub svému otroku nebo otrokyni, v náhradu za zub ho propustí na svobodu.

Kontext

Exodus 21:17 Kdo zlořečí svému otci nebo matce, musí zemřít.
18 Když se muži dostanou do sporu a jeden druhého uhodí kamenem nebo pěstí, ale on nezemře, nýbrž je upoután na lůžko 19 a zase vstane a může vycházet o holi, bude pachatel bez viny; poskytne pouze náhradu za jeho vyřazení z práce a zajistí mu léčení. 20 Jestliže někdo uhodí svého otroka nebo otrokyni holí, takže mu zemřou pod rukou, musí být usmrcený pomstěn. 21 Jestliže však vydrží den či dva, nebude pomstěn, neboť byl jeho majetkem. 22 Když se muži budou rvát a udeří těhotnou ženu, takže potratí, ale nepříjde o život, musí pachatel zaplatit pokutu, jakou mu uloží muž té ženy; odevzdá ji prostřednictvím rozhodčích. 23 Jestliže o život přijde, dáš život za život. 24 Oko za oko, zub za zub, ruku za ruku, nohu za nohu, 25 spáleninu za spáleninu, modřinu za modřinu, jizvu za jizvu. 26 Když někdo udeří do oka svého otroka nebo otrokyni a vyrazí mu je, v náhradu za oko ho propustí na svobodu. 27 Jestliže vyrazí zub svému otroku nebo otrokyni, v náhradu za zub ho propustí na svobodu.

Kontext

Exodus 21:17 Kdo zlořečí svému otci nebo matce, musí zemřít.

18 Když se muži dostanou do sporu a jeden druhého uhodí kamenem nebo pěstí, ale on nezemře, nýbrž je upoután na lůžko 19 a zase vstane a může vycházet o holi, bude pachatel bez viny; poskytne pouze náhradu za jeho vyřazení z práce a zajistí mu léčení. 20 Jestliže někdo uhodí svého otroka nebo otrokyni holí, takže mu zemřou pod rukou, musí být usmrcený pomstěn. 21 Jestliže však vydrží den či dva, nebude pomstěn, neboť byl jeho majetkem. 22 Když se muži budou rvát a udeří těhotnou ženu, takže potratí, ale nepříjde o život, musí pachatel zaplatit pokutu, jakou mu uloží muž té ženy; odevzdá ji prostřednictvím rozhodčích. 23 Jestliže o život přijde, dáš život za život. 24 **Oko za oko, zub za zub**, ruku za ruku, nohu za nohu, 25 spáleninu za spáleninu, modřinu za modřinu, jizvu za jizvu. 26 Když někdo udeří do oka svého otroka nebo otrokyni a vyrazí mu je, v náhradu za oko ho propustí na svobodu. 27 Jestliže vyrazí zub svému otroku nebo otrokyni, v náhradu za zub ho propustí na svobodu.

Ještě k blízkému kontextu...

- Lk 10
- Lk 15

Vzdálený (širší) kontext

Mt 5,38: Slyšeli jste, že bylo řečeno „oko za oko, zub za zub“ ...

- Postavení textu v Mt 5-7
- Postavení Mt 5-7 ve skladbě evangelia
- Souvislost Mt 5,38 s Ex 21,24; Lv 24,20; Dt 19,21

Historický kontext

Mt 5,38:

Do jaké situace evangelista píše?

Struktura (Lk 10,30-37)

Lk 10:30 Ježíš mu odpověděl: "Jeden člověk šel z Jeruzaléma do Jericha a padl do rukou lupičů; ti jej obrali, zbili a nechali tam ležet polomrtvého. 31 Náhodou šel tou cestou kněz, ale když ho uviděl, vyhnul se mu. 32 A stejně se mu vyhnul i levita, když přišel k tomu místu a uviděl ho. 33 Ale když jeden Samařan na své cestě přišel k tomu místu a uviděl ho, byl hnut soucitem; 34 přistoupil k němu, ošetřil jeho rány olejem a vínem, obvázal mu je, posadil jej na svého mezka, zavezl do hostince a tam se o něj staral. 35 Druhého dne dal hostinskému dva denáry a řekl: 'Postarej se o něj, a bude-li tě to stát víc, já ti to zaplatím, až se budu vracet.' 36 Kdo z těch tří, myslíš, byl bližním tomu, který upadl mezi lupiče?" 37 Zákoník odpověděl: "Ten, který prokázal milosrdenství." Ježíš mu řekl: "Jdi a jednej také tak."

Struktura (Lk 10,30-37)

"Jeden člověk šel z Jeruzaléma do Jericha a padl do rukou lupičů; ti jej obrali, zbili a nechali tam ležet polomrtvého.

31 Náhodou **šel** tou cestou kněz, ale **když ho uviděl**, **vyhnul se** mu.

32 A stejně se mu **vyhnul** i levita, když **přišel** k tomu místu a **uviděl ho**.

33 Ale když jeden Samařan na své cestě **přišel** k tomu místu a **uviděl ho**, **byl hnut soucitem**; 34 přistoupil k němu, ošetřil jeho rány olejem a vínem, obvázal mu je, posadil jej na svého mezka, zavezl do hostince a tam se o něj staral. 35 Druhého dne dal hostinskému dva denáry a řekl: 'Postarej se o něj, a bude-li tě to stát víc, já ti to zaplatím, až se budu vracet.'

36 Kdo z těch tří, myslíš, byl bližním tomu, který upadl mezi lupiče?" 37 Zákoník odpověděl: "Ten, který prokázal milosrdenství." Ježíš mu řekl: "Jdi a jednej také tak."

Klíčová slova (J 15,1-11)

Jn 15:1 "Já jsem pravý vinný kmen a můj Otec je vinař. 2 Každou mou ratolest, která nenese ovoce, odřezává, a každou, která nese ovoce, čistí, aby nesla hojnější ovoce. 3 Vy jste již čisti pro slovo, které jsem k vám mluvil. 4 **Zůstaňte** ve mně, a já ve vás. Jako ratolest nemůže nést ovoce sama od sebe, **nezůstane-li** při kmeni, tak ani vy, **nezůstanete-li** při mně. 5 Já jsem vinný kmen, vy jste ratolesti. Kdo **zůstává** ve mně a já (**zůstávám**) v něm, ten nese hojné ovoce; neboť beze mne nemůžete činit nic. 6 Kdo **nezůstane** ve mně, bude vyvržen ven jako ratolest a uschne; pak ji seberou, hodí do ohně a spálí. 7 **Zůstanete-li** ve mně a **zůstanou-li** má slova ve vás, prostě, oč chcete, a stane se vám. 8 Tím bude oslaven můj Otec, když ponese hojné ovoce a budete mými učedníky. 9 Jako si Otec zamiloval mne, tak jsem si já zamiloval vás. **Zůstaňte** v mé lásce. 10 Zachováte-li má přikázání, **zůstanete** v mé lásce, jako já zachovávám přikázání svého Otce a **zůstávám** v jeho lásce. 11 To jsem vám pověděl, aby moje radost byla ve vás a vaše radost aby byla plná.,,

Strukturální prvky: „já-vy“; „tak jako já, tak i vy“, „já-Otec – vy-já“